

Δέκα ενστάσεις για μια "απόσυρση"

Στέφανος Πεσμαζόγλου

Κυριακάτικη Αυγή, 30/09/2007

Η πρώτη ένσταση αφορά ένα, δυστυχώς, ευρύτατο φάσμα της κοινωνίας και των ΜΜΕ. Πώς είναι δυνατόν για δεκατρείς μήνες -και δεν δείχνει ούτε για το εγγύς μέλλον να σταματάει- "όλοι" να ασχολούνται υποτίθεται με ένα σχολικό εγχειρίδιο και με κανένα άλλο; Είναι μάλλον σίγουρο, πως είναι η μοναδική περίπτωση, στην ελληνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια ιστορία της εκπαίδευσης, ένα βιβλίο να ταλαιπωρήθηκε τόσο πολύ και για τόσο μεγάλη χρονική διάρκεια.

Μια δεύτερη ένσταση αφορά την μελάνη που χύθηκε, και κυρίως τα δέντρα που υλοτομήθηκαν -δίπλα σε όσα πυρπολήθηκαν- για το χαρτί που αναλώθηκε στην υπόθεση αυτή. Στις 400 περίπου μέρες που διανύσαμε από τότε που, αρχές Σεπτεμβρίου του 2006, άρχισαν οι πρώτες βολές, ένα τεράστιο υλικό έχει συσσωρευτεί, γραπτού και προφορικού λόγου, για το συγκεκριμένο βιβλίο: στην κυριολεξία, δεκάδες χιλιάδες άρθρων, επιφυλλίδων, σχολίων, παρασηκνιακών πληροφοριών, σκίτσων, ακόμη και βιβλίων (μεγαλοεκδότη μακεδονομάχου, ζηλωτή του εαυτού του και των δογμάτων του). Με άλλες μονάδες μέτρησης, πρόκειται για εκατομμύρια λέξεων, δισεκατομμύρια στοιχεία, έτσι όπως αποτυπώθηκαν στο σύνολο των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών εφημερίδων και περιοδικών. Στο σύνολό τους συγκροτούν ένα σώμα εξεταστέο όχι από ένα αλλά πολλά διδακτορικά.

Ένσταση τρίτη, η καλλιεργούμενη ψευδαισθηση πως δήθεν συζητούμε για το συγκεκριμένο βιβλίο ή/και συγκεκριμένες πτυχές της ιστορίας, ενώ μιλάμε για τον ίδιο μας τον εαυτό και την κοινωνία στην οποία εντάσσεται. Σε μια ενδεχόμενη πειθαρχημένη διερεύνηση, το "διακύβευμα", όπως λέγεται, δεν θα είναι το βιβλίο της ΣΤ Δημοτικού, ούτε καν τα προβαλλόμενα περιστατικά. Το διακύβευμα είναι η σημερινή ελληνική κοινωνία, οι συλλογικές νοοτροπίες, οι μυθολογίες, τα στερεότυπα και οι ιδεολογίες που τη διατρέχουν. Είμαι απ' εκείνους που ενδιαφέρεται τα μάλα για τις λέξεις και τη σχέση τους με "τα πράγματα", όπως επίσης για τη σχέση θεωρητικών κατασκευών με "τα συμβάντα". Αλλά πιστεύω πως θα ήταν εξαιρετικά ανιαρό να επαναλάβουμε για εκατομμυριοστή φορά τις τρεις λέξεις, τα τρία αποσπάσματα που ξεσήκωσαν θύελλες. Η ένσταση αφορά όλους όσους ασχολούμενοι με θραύσματα αδιαφόρησαν για όλο το υπόλοιπο βιβλίο και τους πολλούς περισσότερους που για δεκαετίες δεν άσκησαν κριτική σε εκατοντάδες βιβλία ιστορίας, γεωγραφίας, λογοτεχνίας (με τις άπειρες αβλεψίες τους και ανακρίβειες). Απλώς ήταν στρατευμένα, όχι στην υπόθεση μιας κάποιας αλήθειας αλλά στη στράτευση σε μια αρρωστημένη αντίληψη του έθνους.

Μια τέταρτη ένσταση, που έχει διατυπωθεί εδώ και καιρό, είναι η εξω-θεσμική, μη προβλεπόμενη και χωρίς προηγούμενο παρεμβατική αποτίμηση του συγκεκριμένου βιβλίου από την Ακαδημία Αθηνών. Η ένσταση αυτή στηρίζεται και στο τραγελαφικά παράδοξο βιβλίο Ιστορίας της Γ Λυκείου, εκδοθέν ελάχιστες μέρες προ των εκλογών, και συν-συνταχθέν από μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, που εντάχθηκε στο χορό της Πασοκικής αντι-κυβερνητικής προπαγάνδας. Εάν

επρόκειτο να κριθεί, σε ποιόν Άρειο Πάγο, υπέρτερο της Ακαδημίας, θα έπρεπε να σταλεί για να επαναξιολογηθεί; (Μια που βουλγαρικός κατοχικός χάρτης με τη σήμανση "Μακεδονία" κινδύνευε να μολύνει τα αγνά και ανυποψίαστα μυαλά της νεολαίας. Ίσως εδώ το εγγύτερο στην Τελική Κρίση να ήταν το θεσμικά εγγύτερο στον επουράνιο θεό: μια μέρα θα το δούμε και αυτό, να κρίνονται τα βιβλία από την [Ιερά] Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος, παρακάμπτοντας και την Ακαδημία...).

Πέμπτη ένσταση, πώς είναι δυνατόν να συνεχίζει στις αρχές του 21ου αιώνα μια σκοτεινή παράδοση χωρίς τελειωμό: Η απόσυρση έρχεται να προστεθεί σε μια σειρά άλλων βιβλίων (προδικτατορικά του Κώστα Καλοκαιρινού, ενός κατ'εξαιρέσει εμπνευσμένου δασκάλου μου, του Σταυριανού, και πιο πρόσφατα των συναδέλφων Βασίλη Κρεμμυδά και Κόκκινου (και μάλιστα το τελευταίο με ένα απλό τηλέφωνο του τότε Υπουργού Παιδείας του ΠΑΣΟΚ από το Πεκίνο -για να ικανοποιήσει "τους αδελφούς" Κυπρίους, μια που εθίγοντο με την αναφορά στην εγκληματική δράση της ΕΟΚΑ Β). Και στις περιπτώσεις αυτές, ορισμένες διατυπώσεις έθιγαν τον "σκληρό πυρήνα του έθνους".

Η έκτη ένσταση αφορά για άλλη μια φορά τα πολιτικά ήθη. Η κυβέρνηση μας διαβεβαίωσε, σε όλους τους τόνους τηλεοπτικά -και όχι μόνο μέσω της Υπουργού Παιδείας- πως το ζήτημα είχε οριστικά λυθεί με τις διορθώσεις, το βιβλίο είχε εγκριθεί από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, και πως ο μοναδικός λόγος καθυστέρησης ήταν ο φόρτος δουλειάς στα τυπογραφεία λόγω εκλογών (η εκπαίδευση σε δεύτερη μοίρα, μετά την προπαγανδιστική χαρτούρα κομμάτων και υποψηφίων). Πρόκειται για μια εν ριπή οφθαλμού αθέτηση υπόσχεσης, βάσει της οποίας ψήφισαν οι πολίτες. Είναι ως εάν να μας λέει, πως προεκλογικά κοιτάζε "κεντρώα", για να μη χάσει την κυμαινόμενη πελατεία, αλλά μετεκλογικά στρέφεται ακροδεξιά, εξασφαλίζοντας τον ενθουσιασμό του Αρχιεπισκόπου, του ΛΑΟΣ και όλων όσων ταυτίστηκαν με τη μεγάλη αυτή εθνική ιδέα της απόσυρσης.

Έβδομη ένσταση, ο εκδικητικός ενθουσιασμός για τη μη επανεκλογή της Υπουργού Παιδείας, σε ένα φάσμα εντύπων που κάνουν σημαία τους το βιβλίο. Η κυρία Μαριέττα Γιαννάκου βρέθηκε μόνη αντιμέτωπη με όλο το πολιτικό φάσμα - ολιγότερο ή περισσότερο: Εκκλησία της Ελλάδος, ΛΑΟΣ, το μεγαλύτερο μέρος του στελεχικού δυναμικού της ΝΔ, το ΠΑΣΟΚ (με έναν συνδυασμό διαδικαστικής και μόνο αντιπολίτευσης και άκρας του τάφους σιωπή για την "ταμπακέρα") και από διαφορετική σκοπιά το ΚΚΕ ("επιταγές του αμερικανικού ιμπεριαλισμού"), ενώ οι δύο διεκδικητές της αρχηγίας του ΠΑΣΟΚ περιορίστηκαν στα διαδικαστικά ατοπήματα της κυβέρνησης, χωρίς να πουν λέξη). Μοναδική εξαίρεση στο πολιτικό επίπεδο Συνασπισμός, και όλα τα ρεύματα του ΣΥΡΙΖΑ, από τον πρόεδρό του Αλέκο Αλαβάνο και τον Μιχάλη Παπαγιαννάκη, ως τη φλογερή αρθρογραφία του Περικλή Κοροβέση και τις εκδηλώσεις του Λιμανιού της Αγωνίας (Θοδωρής Δρίτσας), από κοινού με τις εφημερίδες |Αυγή| και |Εποχή|, που αντιστάθηκαν στο βόρβορο των επιθέσεων (ακόμη και προσωπικών -δεν μιλάμε, φυσικά, για τη νόμιμη κριτική). Εγκώμιο, λοιπόν, οφείλεται, όπως πολύ σωστά επεσήμανε τις προάλλες και ο Γιώργος Μπράμος, στην κυρία Μαριέττα Γιαννάκου, που, με σθένος

και από στάση αρχής, δεν υπέκυψε στον πρωτοφανή οχητό των επιθέσεων και στα κυρίαρχα σκοτεινά υπόγεια ρεύματα του φανατικού εθνικισμού, του θρησκευτικού φονταμενταλισμού, που διαπερνούν σχεδόν όλα τα πολιτικά κόμματα και την ελληνική κοινωνία.

Όγδοη ένσταση, ο κυνισμός που διακρίνει την πράξη της απόσυρσης. Συμπίπτει με μια φάση της πολιτικής ζωής που διανύουμε, στη διάρκεια της οποίας ενδέχεται να επικρατήσει και στην αξιωματική αντιπολίτευση το πρόσωπο που οι ίδιοι οι δικοί του υποστηρικτές επιδιώκουν την εκλογή του, θεωρώντας τον εμβληματικό ιδιοτήτων όπως ο κυνισμός, ο αμοραλισμός, η φαυλότητα.

Ένατη ένσταση, η αντι-εκπαιδευτική και αντι-παιδαγωγική λειτουργία της απόσυρσης: Για όλους τους λόγους που εξέθεσα, ως παράδειγμα στη "μαθητιώσα νεολαία" και την κοινωνία στο σύνολο της, η κυβέρνηση στην αρχή της σχολικής χρονιάς με την απόφαση της αυτή προσέφερε τη χειρίστη υπηρεσία, σε έναν καλώς νοούμενο συνταγματικό πατριωτισμό.

Μια δέκατη και τελευταία ένσταση (που είναι συνάμα και προτροπή): Γιατί το ένα και μοναδικό σχολικό εγχειρίδιο για κάθε μάθημα και κάθε τάξη; Η ένσταση αφορά τη συνεχιζόμενη μονοκομματική, μονόχωνη, θα έλεγα ολοκληρωτική αντίληψη του ενός και μοναδικού σχολικού εγχειριδίου, που συνεπάγεται και τη μία και μοναδική εκδοχή της αλήθειας και όχι τις πολύ περισσότερες και ανανεούμενες εκδοχές της. Γιατί ειδικά στην Ελλάδα από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, εν έτει 2007, να μην επιτρέπεται στον/ην δάσκαλο/α να επιλέγει ένα βιβλίο ανάμεσα σε πολλά εγκεκριμένα; (π.χ. βιβλίο περισσότερο κριτικό της νέο-ελληνικής μυθολογίας ή βιβλίο "εθνικά ορθό", βιβλίο περισσότερο εργαλείο διερεύνησης στις πηγές, όπως το αποσυρθέν, ή βιβλίο με ατάκτως ερριμμένες γνώσεις, κατάλληλες μόνο για παπαγαλία;)

Ο Στέφανος Πεσμαζόγλου διδάσκει στο τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας Πάντειο Πανεπιστήμιο